

Forfatter: Stub, Ambrosius

Titel: Udrag fra Digte

Citation: Stub, Ambrosius: "Digte", i Stub, Ambrosius: *Digte*, Rosenkilde og Bagger, 1972, s. 61.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-stub01val-shoot-idm140613725382224/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Digte

skildring var fremkommet, og mente, at Navnet maatte opfattes som et Pseudonym, da baade ydre og indre Grunde talte for, at Digtene var af Stub. Det har siden været anset som en fastslaaet Kendsgerning. Brix, der har gengivet Digtene i sin Bog om Ambrosius Stub, har yderligere søgt at underbygge Formodningen ved at paavise Paralleller med Stubs Digte og har givet en meget sindrig Fortolkning af »Pseudonymet«, om hvilket han erklærer »En saadan Skribent findes ikke«. Underskriften er imidlertid ikke noget Pseudonym. Christen Møller Friis er tilmed en kendt Person i det 18. Aarhundredes Historie.

Han var født 1713 som Søn af en Fabrikant Palle Møller i Skanderborgegn. Allerede 14 Aar gammel blev han Student og studerede derefter i 7 Aar, hvorefter han tog teologisk Eksamen med non. Da han ikke efter Faderens Ønske vilde være Præst, ophørte Faderen med at understøtte ham, og han fik derefter en lille Stilling som Kopist (»Skriverkarl«) i Kommercekollegiet. Da Stillingen ikke var tilstrækkelig indbringende, raadede en Ven ham til at søge Støtte hos Løvenørn for at opnaa en bedre Stilling og skrive en Ansøgning paa Vers. Denne blev meget naadigt modtaget, og Møller Friis vilde derefter søge personlig Audiens hos ham, men da Løvenørn blev syg, sendte han efter Vennens Forslag en versificeret Takke- og Bønsskrivelse. Det er dette Digt, der er bevaret. Da der i Digtet var flere vovede Hentydninger, blev der nedsat en Kommission for at tage Stilling til det. Han slap dog for videre Tiltale, men maatte fratræde Stillingen i Kommercekollegiet. Løvenørn, der var en jovial Herre, morede sig imidlertid over Digtet, og Møller Friis fik den følgende Tid sin Gang i hans Hus, og Løvenørn skaffede ham derefter en Stilling som Regimentskvartermester i Rendsborg. Heller ikke denne Stilling var dog tilfredsstillende, og Løvenørn opfordrede ham til at komme til København, hvor han vilde skaffe ham en bedre Stilling; men i Mellemtiden blev Løvenørn

syg og døde. En Tilfældighed førte derefter Møller Friis ind i Stillingen som Regeringens hemmelige Agent, og som saadan virkede han Resten af sit lange Liv. Hans Virksomhed gjaldt navnlig Forholdet til Rusland, og 1755 var han paa en hemmelig Mission hertil i Anledning af det gottorpske Spørgsmaal. Paa Grund af sine Fortjenester fik han store Udmærkelser. Han blev Notarius publicus i København og Generalauditør, og 1749 blev han adlet under Navnet de Tuxen – det er øjensynlig Grunden til, at han ikke kunde findes under sit gamle Navn. Efter Ruslandsrejsen blev han udnævnt til Generalkrigskommissær og fik 1775 Rang som Generalmajor. I sine senere Aar var han Kæmmerer ved Øresunds Toldkammer i Helsingør, hvor han døde 1792. I en Indberetning til Bernstorff 1786 har han selv udføreligt gjort Rede for sit Liv.¹

Medens Ambrosius Stubs Digtning siden Fremkomsten af Heibergs og Chr. Stubs Udgaver har nydt almindelig Anerkendelse, har Stub som Menneske været Genstand for meget forskellig Vurdering. I det korte Forord til sin Udgave 1771 siger T. S. Heiberg om Ambrosius Stub kun, at hans Levnets Løb indeholder intet saa betydeligt, at det her skulde »finde Sted« (o: omtales).

Da Stubs Digte gennem Udgaverne var blevet bekendt for Offentligheden, voksede ogsaa Interessen for hans Person. Professor Nyerup henvendte sig 1815 til den aldrende T. S. Heiberg – han var da 77 Aar – om Oplysninger. Heiberg, som utvivlsomt i sin Tid havde søgt Oplysninger om Stub bl. a. paa Valdemarsslot, hvorfra han maaske ogsaa har faaet nogle af de i Graaes Arier og Sange meddelte Digte, sendte ham i et Brev dat. 23.

¹ Rigsark. Kabinetetsarkivet. Indk. Sager til Kronprinsen 6/12 1788; se isøvrigt A. P. Tuxen: Generalkrigskommissær, Generalauditør og Generalmajor Christian de Tuxen, Christian VI's Spion og Swedenborgs Ven (Personallist. Tidskr. 8 Rk. IV S. 16 ff.) samt Biogr. Leksikon og E. Kroman: Ambr. Stub og hans ærøiske Forbindelser S. 21 ff.